

**VILNIAUS UNIVERSITETO SOCIALINIO DARBO KATEDROS VYKDOMŲ
SOCIALINIO DARBO IR SOCIALINĖS POLITIKOS STUDIJŲ PROGRAMŲ
PRAKTIKOS ORGANIZAVIMO TVARKA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Bendrosios nuostatos

1.1. Vilniaus universiteto (toliau – Universiteto) Socialinio darbo katedros (toliau – Katedros) praktikos organizavimo tvarka nustato katedroje vykdomų Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programų praktikų organizavimo, priežiūros ir vertinimo tvarką.

1.2. VU Socialinio darbo katedros vykdomose studijų programose organizuojama praktika yra įgyvendinama vadovaujantis Vilniaus universiteto studijų praktikos reglamentu (toliau – Reglamentas), patvirtintu VU Senato 2015 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. S-2015-5-5, su vėlesniais jo pakeitimais ir papildymais ir Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto studijų praktikos nuostatais (toliau – Nuostatai), patvirtintais VU Filosofijos fakulteto tarybos 2015 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 8, su vėlesniais jo pakeitimais ir papildymais, ir šia, katedros nustatyta tvarka.

1.3. Už socialinio darbo ir socialinės politikos praktikas, kaip studijų proceso dalies įgyvendinimą, yra atsakingi Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programų komitetai, Katedros paskirti VU praktikos vadovai, Socialinio darbo katedros vedėjas ir Filosofijos fakulteto studijų prodekanas.

1.4. Socialinio darbo katedros praktikos organizavimo tvarka tvirtinama Katedros posėdyje. Esant reikalui, ji peržiūrima ir atnaujinama.

2. Pagrindinės sąvokos

2.1. Pagrindinės sąvokos, naudojamos šios tvarkos aprašyme, yra apibrėžtos Reglamente ir Nuostatuose. Papildomų sąvokų aiškinimas:

2.1.1. Praktikos refleksija – tai tęstinis grupinis ir individualus praktinio mokymosi procesas, kurio metu yra aptariama, analizuojama, įvertinama asmeninė ir profesinė patirtis, įgyta praktikos atlikimo metu. Tai procesas, apimantis įgyjamos/tobulinamos profesinės kompetencijos įsisąmoninimą, supratimą, mokymąsi iš praktinės veiklos bei pokyčius asmens profesinėje savivokoje. Praktikos refleksija yra sudėtinė praktikos priežiūros dalis.

2.1.2. Profesinė kompetencija – konkrečios specialybės darbuotojo įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių ir etinių vertybių visuma, apibūdinanti jo profesinę kvalifikaciją ir nulemianti praktinės veiklos sėkmę. Studijų praktikos metu ugdomos bendrosios, dalykinės kompetencijos ir asmeninės savybės, svarbios profesiniam praktikos laukui.

2.1.3. *Universiteto praktikos koordinatorius* - yra darbuotojas, atsakingas už Katedros Praktikų organizacinius darbus: Praktikos institucijų sąrašų sudarymą ir jų atnaujinimą kiekvienais metais, priimamų studentų skaičiaus ir priėmimo į praktiką tvarkos ir dokumentacijos suderinimą, su praktika susijusių dokumentų atnaujinimą ir pavyzdinių formų parengimą, Praktikos sutarčių sudarymo, pratęsimo, nutraukimo koordinavimą, bendradarbiavimo su Praktikos institucijomis iniciavimą ir palaikymą ir kt.

3. Praktikų tipai

3.1. Pagrindinis Socialinio darbo katedros studijų programose organizuojamų praktikų tikslas yra įtvirtinti ir tobulinti specialybės studijų metu įgytas kompetencijas (žinias, gebėjimus, vertybes) praktinėje profesinėje veikloje, siekiant teorinių ir praktinių žinių integracijos bei refleksijos. Konkretesni studijų programose bei pakopose organizuojamų praktikų tikslai numatyti Praktikos dalyko aprašuose.

3.2. Katedroje Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programose organizuojamos tokios praktikos rūšys:

3.2.1. *Integruota studijų dalyko (modulio) praktika* – tai integruota praktinė dalis į dėstomą teorinį kursą, kurios metu yra formuojami Praktikanto gebėjimai ir gilinamos teorinės žinios susipažįstant su specialybės praktikos veiklos sritimis Praktikos institucijoje, stebint profesionalų darbą, atliekant pavestas praktikos užduotis.

3.2.2. *Profesinė specialybės* – tai studijų programos dalis, kurios metu Praktikantas įtvirtina ir tobulina socialinio darbo ar socialinės politikos studijų programoje įgytas kompetencijas praktinėje profesinėje veikloje. Ši praktika atliekama bakalauro pakopoje.

3.2.3. *Mokslo tiriamoji* – tai studijų programos dalis, kurios metu Praktikantas Praktikos institucijoje tobulina ir įtvirtina tyrėjo mokslinius tiriamuosius gebėjimus praktinėje profesinėje veikloje. Ši praktika atliekama magistratūros studijų pakopoje.

3.2.4. *Profesinė specializuota* – tai studijų programos dalis, kurios metu Praktikantas Praktikos institucijoje tobulina ir įtvirtina specialybės tam tikros srities gebėjimus praktinėje profesinėje veikloje. Ši praktika atliekama magistratūros studijų pakopoje.

3.3. Praktikos pobūdis, trukmė, apimtis kreditais ir Praktikos metu ugdomos kompetencijos yra numatyti Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programų, kuriose yra įgyvendinama Praktika, Praktikos aprašuose arba kitų studijų dalykų (modulių) aprašuose ir prie Praktikos sutarties pridedamuose dokumentuose – Socialinio darbo ir Socialinės politikos Praktikos programose ir Praktikos planuose.

II. PRAKTIKOS ORGANIZAVIMAS

4. Praktikos institucijų pasirinkimo tvarka, terminai ir kriterijai

4.1. Universiteto praktikos koordinatorius kartu su Universiteto praktikos vadovais sudaro rekomenduojamų atitinkamų studijų programų tikslus ir specialius reikalavimus atitinkančių Praktikos institucijų sąrašus, su kuriomis yra suderinamas priimamų į Praktiką studentų (klausytojų) (toliau – Studentų) skaičius. Praktikos institucijų sąrašo duomenys yra peržiūrimi ir atnaujinami kiekvienais mokslo metais.

4.2. Preliminarūs rekomenduojamų Praktikos institucijų sąrašai, kuriuose pateikiama trumpa informacija apie institucijos veiklos sritis ir praktikos pobūdį, pateikiami Studentams ne vėliau nei likus dviem mėnesiams iki Praktikos pradžios, jei ji yra įgyvendinama pavasario semestre, ir ne vėliau nei likus trims mėnesiams – jei Praktika įgyvendinama rudens semestre. Kartu su Praktikos institucijų sąrašais pristatomi ir Praktikos tikslai, Praktikos vietos pasirinkimo tvarka bei kriterijai.

4.3. Nuo preliminaraus rekomenduojamų Praktikos institucijų sąrašo pristatymo, Studentai, per dvi savaites Universiteto praktikos vadovui pateikia informaciją apie praktikos atlikimo vietos pasirinkimą, pažymint prioritetu (1 ir 2 numeriu) dvi institucijas, kuriose norėtų atlikti praktiką ir pateikiant pasirinkimo motyvus. Studentai gali siūlyti ir kitas praktikos institucijas, neįtrauktas į pateiktą sąrašą, kurios atitinka 4.5 punkte minimus reikalavimus.

4.4. Tuo atveju, jei Studentas pats siūlo instituciją Praktikai atlikti, jis Universiteto praktikos vadovui turi pateikti siūlomoms institucijos veiklos aprašymą, pasirinkimo motyvus bei papildomus Universiteto praktikos vadovo prašomus dokumentus. Universiteto praktikos vadovas nusprendžia, ar siūloma institucija atitinka keliamus reikalavimus Praktikos institucijai. Nesutinkant su Universiteto praktikos vadovo sprendimu, Studentas turi teisę kreiptis į Studijų programos komitetą pateikdamas argumentuotą prašymą išanalizuoti pasirinktos Praktikos institucijos atitikimą studijų programos Praktikai.

4.5. Praktikos institucijos pa(si)renkamos atsižvelgiant į Reglamento 4.7. punkte pateiktus kriterijus ir į šiuos Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programų specialius reikalavimus:

4.5.1. Yra tinkama vieta įgyvendinti socialinio darbo ar socialinės politikos studijų programoje numatytos praktikos programos tikslus ir uždavinius. Socialinio darbo studijų programos bakalauro pakopos praktika gali būti atliekama tik institucijoje, kurioje socialinis darbas su klientais yra pagrindinė institucijos veikla.

4.5.2. Sutinka priimti studentą, sudaryti tinkamas praktikos sąlygas (skirti praktikos vadovą, leisti stebėti ir mokytis iš specialistų darbo, skirti praktinio socialinio darbo ar socialinės politikos mokymo užduotis, atitinkančias Praktikos programą, sudaryti galimybę savarankiškai atlikti atskiras socialinio darbuotojo ar socialinio politiko funkcijas), pasirašyti trišalę studento praktinio mokymo sutartį;

4.5.3. Užtikrina, kad studentui būtų paskirtas kompetentingas ir kvalifikuotas Institucijos praktikos vadovas, turintis ne mažesnę kaip 3 metų atitinkamo darbo stažą. Bakalauro pakopos studentų praktikai gali vadovauti Institucijos praktikos vadovas, turintis ne žemesnę nei bakalauro pakopos aukštąjį universitetinį išsilavinimą. Magistro pakopos studentų praktikai gali vadovauti Institucijos praktikos vadovas, turintis ne žemesnę nei magistro pakopos aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

4.5.4. Garantuoja studentui darbuotojų saugos ir sveikatos bei higienos normas atitinkančias darbo sąlygas.

4.6. Likus ne mažiau nei 14 dienų iki Praktikos pradžios, Universiteto praktikos vadovai pateikia galutinį Praktikos institucijų sąrašą, kuriame pateiktas suderintas su Praktikos institucijomis studentų paskirstymas į praktikos vietas, kreipimosi į praktikos instituciją tvarka, kontaktiniai duomenys bei Praktikos sutarčių sudarymo tvarka.

4.7. Universiteto praktikos vadovai paskirsto studentus į Praktikos institucijas pagal Universiteto praktikos reglamento, šio dokumento 4.5. punkto kriterijus bei atsižvelgdamas į:

- 4.7.1. studijų programoje numatytus praktikos tikslus ir uždavinius,
- 4.7.2. studentų pageidavimus ir motyvus,
- 4.7.3. kursinio, bakalauro, magistro ar baigiamojo darbo temą,
- 4.7.4. praktikos institucijų pageidavimus ir galimybes,
- 4.7.5. akademinį studentų pažangumą.

5. Praktikos dokumentacija

5.1. Su Praktikos programa, atlikimo tvarka, dokumentacija ir kitais svarbiais su Praktikos atlikimu susijusiais dalykais studentai yra supažindinami įvadinio seminaro metu semestro pradžioje, kuriame yra įgyvendinama Praktika.

5.2. Praktikos sutartis su Praktikos institucija ir Praktikantu turi būti sudaryta iki Praktikos pradžios. Užpildytą Praktikos sutartį (su dviem pridedamais dokumentais), suderinę su Universiteto praktikos vadovu ir/arba Universiteto praktikos koordinatoriumi, Studentai teikia pasirašymui pagal tvarką, kuri nurodyta pateikiant galutinį Praktikos institucijų sąrašą. Prie Praktikos sutarties pridedami du privalomi dokumentai - Praktikos programa ir Praktikos planas.

5.3. Universiteto praktikos vadovas yra atsakingas už Praktikos programos parengimą ir Studentų bei Institucijų praktikos vadovų supažindinimą su ja. Praktikos programoje yra pateikti konkrečios praktikos tikslai, pobūdis, trukmė, apimtis, užduotys, atsiskaitymo reikalavimai, kitos sąlygos ir tvarka. Praktikos programa rengiama remiantis praktikos dalyko aprašu ir yra peržiūrima bei atnaujinama kiekvienais metais.

5.4. Praktikos planas yra sudaromas Studento kartu su Institucijos praktikos vadovu, nurodant konkrečios praktikos užduotis ir jų atlikimo grafiką praktikos atlikimo vietoje. Universiteto praktikos vadovas, remiantis praktikos dalyko apraše numatytais tikslais ir uždaviniais, gali parengti ir pateikti studentams pavyzdinį (tipinį) praktikos planą. Tokiu atveju pavyzdinis planas turi būti patikslintas atspindint praktikos konkrečioje institucijoje specifiką per dvi pirmąsias praktikos atlikimo savaites. Praktikos plane turi būti pateikta ši informacija: Studento vardas, pavardė, kursas; institucijos, kurioje atliekama praktika, pavadinimas; Institucijos ir Universiteto praktikos vadovų vardai, pavardės, kontaktai; praktikos metu planuojamos atlikti užduotys, veikla ir skiriamos valandos. Praktikos planas turi būti pasirašytas Institucijos ir Universiteto praktikos vadovų.

6. Praktikos atlikimas užsienio valstybių institucijose

6.1. Praktiką Studentas gali atlikti užsienio valstybės institucijoje, jei ši institucija atitinka VU Reglamente ir šiame apraše Praktikos institucijoms ir Praktikos vadovams keliamus reikalavimus ir jei praktika yra organizuojama pagal tarptautines programas, projektus, sutartis, iniciatyvas, kuriose dalyvauja Universitetas (toliau – tarptautinių programų). Studento pasirinktą Praktikos instituciją užsienio valstybėje, suderinęs su Studijų programos komitetu, turi patvirtinti Universiteto praktikos vadovas.

6.2. Atvejais, kai praktiką užsienio valstybių institucijose norima atlikti ne pagal tarptautines programas, sprendimą priima Studijų programos komitetas, atsižvelgiant į Studento prašymą, kuriame pateikiami motyvai ir pasirinktos Praktikos institucijos pristatymas.

6.3. Užsienio valstybių Praktikos institucija turi patvirtinti savo sutikimą organizuoti Praktiką ir pasirašyti reikiamus praktikos dokumentus:

6.3.1. Praktikos, kurios įgyvendinamos užsienio valstybėse pagal tarptautines programas yra organizuojamos Reglamento ir tarptautinių programų nustatyta tvarka, pildoma šių programų nustatyta formų dokumentacija. Universiteto praktikos vadovas, įvertinus tarptautinių programų dokumentaciją, nurodo, kokių reikia pateikti papildomai dokumentų.

6.3.2. Praktikos, kurios įgyvendinamos užsienio valstybėse ne pagal tarptautines programas ir kurioms gautas Studijų programos komiteto pritarimas, yra organizuojamos vadovaujantis tvarka, kaip ir Lietuvos institucijose. Šiais atvejais pasirašoma Praktikos sutartimi su dviem priedais (Praktikos programa ir Praktikos planu) bei kiti reikiami oficialūs dokumentai (praktikos įvertinimas, praktikos atskaita) lietuvių ir anglų kalbomis (išskyrus atvejus, kai įstaigos dokumentacija oficialiai yra tvarkoma ir lietuvių kalba).

6.4. Visais atvejais atliekant Praktiką užsienio valstybės institucijoje, studentas privalo būti apsidraustas sveikatos, nelaimingų atsitikimų ir civilinės atsakomybės draudimu.

7. Praktikos užskaitymo, nutraukimo ir pratęsimo tvarka

7.1. Tuo atveju, jeigu Studentas jau turi atitinkamos specialybės profesinės praktinės patirties (pvz., dirba pagal studijuojamą specialybę, turi savanoriško darbo patirties ar kt.), jis gali pateikti Studijų programos komitetui prašymą užskaityti dalį kreditų, įvertinus turimos praktinės patirties atitikimą studijų praktikos dalykui. Prašyme pateikiamas turimos praktinės darbo patirties (*atitikimas konkrečios specialybės praktikos tikslams, siekiniams, darbo sritis, turinys, trukmė, patirtis dirbant su klientais*) bei institucijos pristatymas. Prie prašymo pridedama darbo sutarties, pareigybių aprašo kopija ir institucijos vadovo atsiliepimas apie įgytą darbo patirtį ir kompetencijas bei, esant reikalui, pateikiami papildomi Studijų komiteto nurodyti dokumentai. Studijų programos komitetas nusprendžia, ar ir kokia dalimi turima praktinė patirtis atitinka studijų programos praktikos dalyką.

7.2. Praktika gali būti nutraukta ar pratęsiama Reglamente ir Praktikos sutartyje numatytais atvejais ir tvarka. Šiuos atvejus įvertina ir sprendimą priima Universiteto praktikos vadovas, dokumentaciją ir procesą koordinuoja Universiteto praktikos koordinatorius.

7.3. Praktika kitu laikotarpiu, nei ji suplanuota studijų programoje, gali vykti tik išimtiniais, Studento prašyme pagrįstais atvejais, pritarus Studijų programos komitetui ir Studijų prodekanui. Tuo atveju, kai Praktika yra atliekama kitu laikotarpiu, Katedros vedėjas paskiria Universiteto praktikos vadovą, kuris užtikrinta Praktikos akademinę priežiūrą.

III. PRAKTIKOS PRIEŽIŪRA IR VERTINIMAS

8.1. Už akademinę studento praktikos priežiūrą atsakingas yra Katedros vedėjo sprendimu paskirtas Universiteto praktikos vadovas:

8.1.1. Pirmosios pakopos socialinio darbo studijose, pageidautina, kad už akademinę praktikos priežiūrą būtų atsakingas dėstytojas, turintis supervizoriaus pasirengimą.

8.1.2. Antrosios pakopos socialinio darbo studijose už akademinę praktikos priežiūrą, vadovaujantis LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl socialinio darbo studijų krypties aprašo patvirtinimo“ 2015 m. liepos 23 d. Nr. V-820, atsakingas dėstytojas turi turėti supervizoriaus pasirengimą (socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį arba jam arba jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją įgijęs asmuo, kuris taip pat yra pabaigęs ne mažiau kaip 2 metų trukmės supervizijos mokymo programas, atitinkančias Europos supervizorių nacionalinių asociacijų asociacijos (ANSE) priimtus mokymo programos standartus).

8.1.3. Antros pakopos Mokslo tiriamosios praktikos vadovas turi turėti mokslo daktaro laipsnį.

8.2. Praktikos priežiūra vykdoma organizuojant praktikos refleksijai skirtus seminarus bei individualias konsultacijas, kurių pagrindinis tikslas – studentų praktinės veiklos ir patirties refleksija, praktinių atvejų, situacijų analizė, kritinis praktikos proceso vertinimas, atsižvelgiant į studijų ir praktikos institucijos kontekstus, profesinės savivokos, mokslinių tyrimų metodų taikymo, analizės bei refleksijos įgūdžių formavimas pasitelkiant studentų asmeninį praktinį patyrimą. Rekomenduojamas reflektyvus praktikos užduočių pobūdis (dienoraščio rašymas, atvejo analizės rašto darbas, refleksyvi praktikoje įgytos patirties analizė praktikos ataskaitoje ir kita). Praktikos užduotys parenkamos profesionalumo augimo kryptimi, siejant studento akademinį pasirengimą su praktinės veiklos kompetencija (nuo stebėjimo iki savarankiško funkcijų atlikimo, prižiūrint priimančios organizacijos paskirtam praktikos vadovui).

8.3. Akademinę praktikos priežiūrą vykdoma ne didesnėse kaip 12 studentų grupėse.

8.4. Tuo atveju, kai praktika yra atliekama užsienio valstybių institucijose, praktikos priežiūra yra organizuojama reguliariais, ne rečiau nei kas dvi savaites vykšančiais, praktikos aptarimais ir refleksija (elektroniniu paštu, Virtualioje mokymosi aplinkoje, skypu ar kitomis formomis).

8.5. Už priežiūrą praktikos vietoje yra atsakingas Institucijos praktikos vadovas, su kuriuo Universiteto praktikos vadovas aptaria (elektroniniais laiškais, telefonu, susitikimo Fakultete ar Praktikos institucijoje metu ar kitomis priemonėmis/būdais) Studento praktiką, sprendžia kylančius klausimus. Universiteto Praktikos vadovas ir Universiteto praktikos koordinatorius turi siekti bendradarbiavimo su Praktikos institucijomis kokybės, socialinio darbo teorijos ir praktikos plėtotės integralumo. Pageidautina, kad bent vieną kartą per mokslo metus Universiteto praktikos vadovai ir Universiteto praktikos koordinatorius, pakviestų Institucijų praktikos vadovus į susitikimą, skirtą aptarti Studentų praktikai, kad informuotų apie Universitete vykstančius aktualios tematikos renginius, mokymus.

8.6. Praktikos akademinis vertinimas yra sudėtinis, vertinamos dalys yra numatytos Praktikos dalyko aprašuose ir Praktikos programose. Galutinį Praktikos įvertinimą atlieka Universiteto praktikos vadovas, atsižvelgdamas į Institucijos praktikos vadovo praktinės veiklos institucijoje įvertinimą, refleksiją bei atliktas skirtas užduotis bei praktikos ataskaitą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

9.1. VU Socialinio darbo katedros vykdomų Socialinio darbo ir Socialinės politikos studijų programų studijų organizavimo tvarka įsigalioja nuo 2017 m. gegužės mėn. 12 d.

Darbo grupė: Jekaterina Navickė, Daiva Skučienė, Jurga Mataitytė – Diržienė, Ieva Adomaitytė – Subačienė, Dalia Beliukevičiūtė, Rūta Bučinskaitė, Liutauras Vičkačka, Vida Jakutienė.